

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Secunda secundae Summa Theologiae

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

3 Vtrum Deus sit propter seipsum amandus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72772](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72772)

tia ab amore sensitivo, & non ad inferendam impossibilitatem coincidentia. Sane enim est ratio- bus, & Aristot. & li- ra, quod benevolen- tia non exigit condi- tiones, quas exigit passionis amor: ac p- hoc illa potest esse si- ne isto, cum quo ita, q- potest coincidere. Compatriendo etiam secū conditiones amo- ris, quas non exigit secundum se benevo- lentia, sicut in litera dicitur, quod coinci- dit cū dilectione cha- ritatis, compatriendo secum conditionem amoris, scilicet unio- nem, quam secun- dum se non exigit. ¶ Secundo in respon- sione ad primū, quod illa definitio, Ama- re est uelle bonum alicui, non continet totum, sed principa- le pertinens ad amo- rem.

Lib. 9. Ethic. cap. 5. to. 5.

q. 23. art. 2.

Lib. 6. Ethic. c. 5. to. 5.

Lib. 9. Ethic. c. 5. parum ante medium, tom. 5.

4. diff. 2. q. 2. ar. 1. q. 1. ad 2. Et opusc. 61. ca. 7. 8. 9. & 14. * Homil. 11. in Enang. in princip.

his, quæ nouit animus, dicitur incognita, et cant autem incognita, intelligibilia, & di- ta autem sensibilia. ergo Deus est propter genus.

¶ 2. Præterea. Amor sequitur cognitionem per aliud cognoscitur, secundum illud Ro- sibilis Dei, per ea, quæ facta sunt, intel- tur. ergo etiam propter aliud amatur, p- ter se.

¶ 3. Præterea. Spes generat charitatem, ut dicitur Matth. 1. Timor etiam charitatem intro- gul. ¶ dicit super primam Cano. Ioan. 14. etat aliquid adipisci a Deo, timor autem quid, quod a Deo infligi potest. ergo timor Deus propter aliquod bonum sperat, per aliquid malum timendum firmandum, et est amandus propter seipsum.

SED CONTRA est, q- sicut Aug. dicitur in christi. Frui est amore inherere alicui pro- sed Deo fruendum est, ut in eodem libro d- go Deus diligendus est propter seipsum.

RESPON. Dicendum, quod si propter habitudinem alicuius causæ. Est autem quæ- genus causæ, scilicet finalis, formalis, et ma- terialis, ad quam reducitur etiam mater- spositio, quæ non est causa simpliciter, sed quid. Et secundum hæc quatuor genera- dicitur aliquid propter alterum diligendum quidem genus causæ finalis, sicut in

medicinam propter sanitatem. Secundum nus causæ formalis, sicut diligimus homi- pter uirtutem, quia scilicet uirtute forma- nus, & per consequens diligibilis. Secundum causam efficientem, sicut diligimus filium sunt filii talis patris. Secundum am- tionem, quæ reducitur ad genus causæ dicimur aliquid diligere propter id, quod nit ad eius dilectionem, puta, propter dile- cia suscepta: quamuis postquam iam am- mus, non propter illa beneficia amemus, sed propter eius uirtutem. Primum ergo Deum non diligimus propter aliud, sed ipsū. Non enim ordinatur ad aliud, sed ipse est finis ultimus omnium. Neque formatur aliquo alio ad hoc, quod sit bo- ius substantia est eius bonitas, secundum plariter omnia bona sunt. Neque iterum bonitas inest, sed ab ipso omnibus alio- modo potest diligere propter aliud, quod quibus aliis disponimur ad hoc, quod di- dione proficiamus, puta, per beneficia gra- pra, uel per præmia separata, uel per pen- ipsum uitare intendimus.

AD PRIMVM ergo dicendum, quod quæ animus nouit, dicitur incognita, quia cognita sint ratio diligendi ipsa incognita, cause formalis, uel finalis, uel efficientis. hoc homo disponitur ad amandum, quod AD SECUNDVM dicendum, quod Deus Dei acquiritur quidem per alia: scilicet cognoscitur, non per alia cognoscitur, sed sum, secundum illud Ioan. 4. Iam non per loquelam credimus. Ipsi enim audimus, quia hic est uerè saluator mundi.

AD TERTIVM dicendum, quod ducunt ad charitatem per modum dilig- iusdam, ut supra dictis patet.

ARTICVLVS III.

Vtrum Deus sit propter seipsum ex charitate diligendus.

AD TERTIVM sic proceditur. Videtur, quod Deus non pp seipsum, sed propter aliud diliga- tur ex charitate. Dicit. n. * Greg. in quadam hom. Ex

Vtrum Deus in hac uita possit im-
mediate amari.

AD QVARTVM sic proceditur.

Videtur quod Deus in hac uita non possit immediate amari. Incognita enim amari non possunt, ut Aug. dicit 10. * de Trinit. sed Deum non cognoscimus immediate in hac uita, quia uidemus nunc per speculum in enigmate, ut dicitur 1. ad Cor. 13. ergo neque etiam eum immediate amamus.

¶ 2. Præ. Qui non potest quod minus est, non potest quod maius est: sed maius est amare Deum, quam cognoscere ipsum. Qui. n. adhæret Deo per amorem, unus spiritus cum illo est, ut dicitur 1. ad Cor. 6. sed homo non potest Deum cognoscere immediate, ergo multo minus amare.

¶ 3. Præ. Homo a Deo distinguitur per peccatum, secundum illud Isa. 59. Peccata uestra diuiserunt inter nos & Deum uestrum: sed peccatum magis est in uoluntate, quam in intellectu: ergo minus potest homo Deum diligere immediate, quam Deum immediate cognoscere.

SED CONTRA est, quod cognitio Dei, quia est mediata, dicitur ænigmatica, & euacuatur in patria, ut patet 1. ad Cor. 13. sed charitas uia non euacuatur, ut ibidem dicitur, ergo charitas uia immediate Deo adhæret.

RESPON. Dicendum, quod sicut supra dictum est, actus cognitiuus uirtutis perficitur per hoc, quod cognitio est in cognoscente: actus autem appetitiuus uirtutis perficitur per hoc, quod appetitus inclinatur ad rem ipsam. Et ideo oportet, quod motus appetitiuus uirtutis sit in re secundum cognitionem ipsam, ut actus autem cognitiuus uirtutis sit secundum modum cognoscens. Est autem ipse ordo rerum talis secundum se, quod Deus est per se ipsum cognoscibilis, & diligibilis, ut pote essentialiter existens ipsa ueritas, & bonitas, per quam alia & cognoscuntur, & amantur. Sed quo ad nos, quia nostra cognitio a sensu omnium habet, prius sunt cognoscibilia, que sunt sensui propinqua: & ulterius, terminus cognitionis est in eo, quod est maxime a sensu remotum. Secundum hoc ergo dicendum est, quod dilectio, que est appetitiuus uirtutis actus, etiam in statu uia tendit in Deum primo, & ex ipso deriuatur ad alia: & secundum hoc charitas Dei immediate diligit: alia uero, Deo mediante. In cognitione uero est conuersio, quia scilicet per alia Deum cognoscimus, sicut causam per effectus, uel per modum eminentiæ, aut negationis, ut patet per Dion. in lib. de diu. nom.

AD PRIMVM ergo dicendum, quod quamuis incognita non possint amari, tamen non oportet, quod sit idem ordo cognitionis, & dilectionis: nam dilectio est cognitionis terminus. Et ideo ubi definit cognitio, scilicet in ipsa re, que per aliam cognoscitur, ibi statim dilectio incipere potest.

AD SECUNDVM dicendum, quod quia dilectio Dei est maius aliquid, quam eius cognitio, maxime secundum statum uia: ideo præsupponit ipsam. Et quia cognitio non quiescit in rebus creatis, sed per eas in aliud tendit, in illo dilectio incipit: & per hoc ad alia deriuatur modum cuiusdam circulationis, dum cognitio a crea-

turis incipiens, tendit in Deum, & dilectio a Deo incipiens sicut ab ultimo fine, ad creaturas deriuatur.

AD TERTIVM dicendum, quod per charitatem tollitur auersio a Deo, quæ est per peccatum, non autem per solam cognitionem: & ideo charitas est, quæ diligendo, animam immediate Deo coniungit ipsi realis uinculo unionis.

Vtrum Deus possit totaliter amari.

AD QVINTVM sic proceditur.

Videtur, quod Deus non possit totaliter amari. Amor enim sequitur cognitionem: sed Deus non potest totaliter a nobis cognosci, quia hoc esset eum comprehendere, ergo non potest a nobis totaliter amari.

¶ 2. Præ. Amor est unio quædam, ut patet per Dion. 4. cap. * de diu. nom. sed cor hominis non potest totaliter Deo uniri: quia Deus est maior corde nostro, ut dicitur 1. Ioan. 3. ergo Deus non potest totaliter amari.

¶ 3. Præ. Deus seipsum totaliter amat. si ergo ab aliquo alio totaliter amatur, aliquis alius diligit Deum tantum quantum ipse se diligit: hoc autem est inconueniens, ergo Deus non potest totaliter diligi ab aliqua creatura.

SED CONTRA est, quod dicitur Deut. 6. Diliges dominum Deum tuum ex toto corde tuo.

RESPON. Dicendum, quod cum dilectio intelligatur quasi medium inter amantem, & amatum, cum quaeritur, an Deus possit totaliter diligi, tripliciter potest intelligi. Vno modo, ut modus totalitatis referatur ad rem dilectam: & sic Deus est totaliter diligendus, quia totum quod ad Deum pertinet, homo diligere debet. Alio modo, potest intelligi ita, quod totalitas referatur ad diligentem: & sic etiam Deus totaliter diligi debet, quia ex toto posse suo homo debet diligere Deum, & quicquid habet, ad Dei amorem ordinare, secundum illud Deut. 6. Diliges dominum Deum tuum ex toto corde tuo. Tertio modo potest intelligi secundum comparisonem diligentis ad rem dilectam, ut scilicet modus diligentis adæquet modum rei dilectæ: & hoc non potest esse. Cum enim unumquodque tantum diligibile sit, in quantum est bonum, Deus, cuius bonitas est infinita, est infinite diligibilis. Nulla autem creatura potest Deum infinite diligere, quia omnis uirtus creaturae siue naturalis, siue infusa, est finita: & per hoc patet responsio ad obiecta. Nam prima tres obiectiones procedunt secundum hunc tertium sensum: ultima autem ratio procedit in sensu secundo.

Vtrum diuina dilectionis sit aliquis modus habendus.

AD SEXTVM sic procedit.

Videtur, quod diuina dilectionis sit aliquis modus habendus. Ratio boni consistit in modo, specie, & ordine, ut patet per Aug. in lib. * de nat. boni. Sed dilectio Dei est optimi in hōe, sicut illud ad Colos. 3. Super omnia charitatem habete: ergo dilectio Dei debet modum habere.

Super quest. uigesima septima articulum quintum.

IN articulo aduerte, quod quæritur hæc communis est charitati uig. & charitati patriæ: quia est de amari ex charitate absolute. Et propterea non oportet dicere, quomodo ex parte diligentis Deus totaliter diligitur: quia est hic non fit, sufficit quod fiat in patria.

IN articulo aduerte, quod quæritur hæc communis est charitati uig. & charitati patriæ: quia est de amari ex charitate absolute. Et propterea non oportet dicere, quomodo ex parte diligentis Deus totaliter diligitur: quia est hic non fit, sufficit quod fiat in patria.

IN articulo aduerte, quod quæritur hæc communis est charitati uig. & charitati patriæ: quia est de amari ex charitate absolute. Et propterea non oportet dicere, quomodo ex parte diligentis Deus totaliter diligitur: quia est hic non fit, sufficit quod fiat in patria.

IN articulo aduerte, quod quæritur hæc communis est charitati uig. & charitati patriæ: quia est de amari ex charitate absolute. Et propterea non oportet dicere, quomodo ex parte diligentis Deus totaliter diligitur: quia est hic non fit, sufficit quod fiat in patria.

IN articulo aduerte, quod quæritur hæc communis est charitati uig. & charitati patriæ: quia est de amari ex charitate absolute. Et propterea non oportet dicere, quomodo ex parte diligentis Deus totaliter diligitur: quia est hic non fit, sufficit quod fiat in patria.

IN articulo aduerte, quod quæritur hæc communis est charitati uig. & charitati patriæ: quia est de amari ex charitate absolute. Et propterea non oportet dicere, quomodo ex parte diligentis Deus totaliter diligitur: quia est hic non fit, sufficit quod fiat in patria.

IN articulo aduerte, quod quæritur hæc communis est charitati uig. & charitati patriæ: quia est de amari ex charitate absolute. Et propterea non oportet dicere, quomodo ex parte diligentis Deus totaliter diligitur: quia est hic non fit, sufficit quod fiat in patria.

IN articulo aduerte, quod quæritur hæc communis est charitati uig. & charitati patriæ: quia est de amari ex charitate absolute. Et propterea non oportet dicere, quomodo ex parte diligentis Deus totaliter diligitur: quia est hic non fit, sufficit quod fiat in patria.

IN articulo aduerte, quod quæritur hæc communis est charitati uig. & charitati patriæ: quia est de amari ex charitate absolute. Et propterea non oportet dicere, quomodo ex parte diligentis Deus totaliter diligitur: quia est hic non fit, sufficit quod fiat in patria.

IN articulo aduerte, quod quæritur hæc communis est charitati uig. & charitati patriæ: quia est de amari ex charitate absolute. Et propterea non oportet dicere, quomodo ex parte diligentis Deus totaliter diligitur: quia est hic non fit, sufficit quod fiat in patria.

IN articulo aduerte, quod quæritur hæc communis est charitati uig. & charitati patriæ: quia est de amari ex charitate absolute. Et propterea non oportet dicere, quomodo ex parte diligentis Deus totaliter diligitur: quia est hic non fit, sufficit quod fiat in patria.

IN articulo aduerte, quod quæritur hæc communis est charitati uig. & charitati patriæ: quia est de amari ex charitate absolute. Et propterea non oportet dicere, quomodo ex parte diligentis Deus totaliter diligitur: quia est hic non fit, sufficit quod fiat in patria.

IN articulo aduerte, quod quæritur hæc communis est charitati uig. & charitati patriæ: quia est de amari ex charitate absolute. Et propterea non oportet dicere, quomodo ex parte diligentis Deus totaliter diligitur: quia est hic non fit, sufficit quod fiat in patria.

IN articulo aduerte, quod quæritur hæc communis est charitati uig. & charitati patriæ: quia est de amari ex charitate absolute. Et propterea non oportet dicere, quomodo ex parte diligentis Deus totaliter diligitur: quia est hic non fit, sufficit quod fiat in patria.